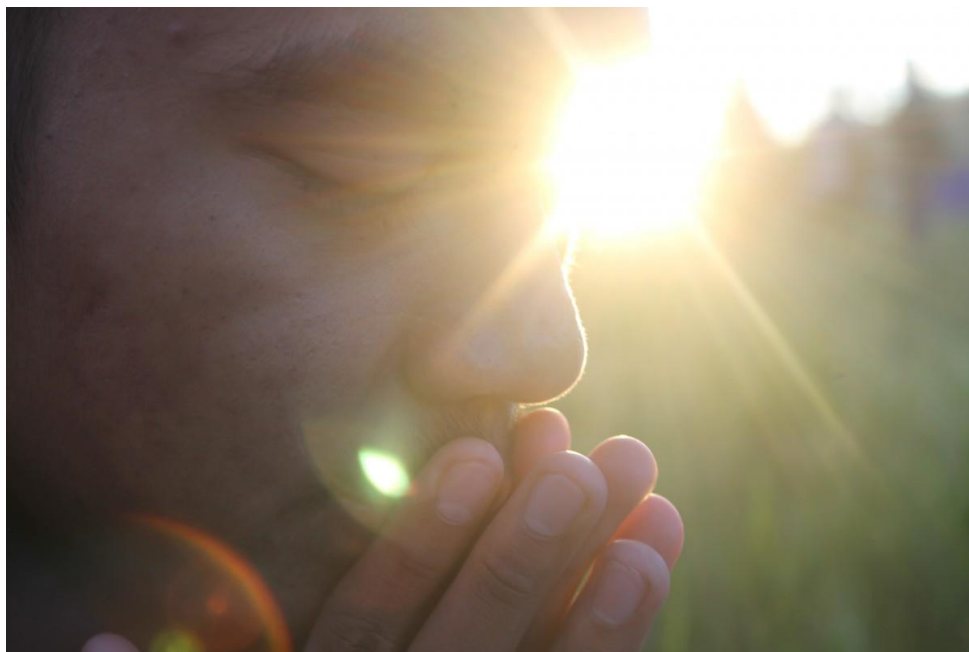

'Zoals ook wij vergeven' (Onze Vader 5)

Matteüs 6:12b en 15

Ds. Ilonka Terlouw | Tollebeek | 16 juni 2019

1. Intro: 'De Westerse Bijbel'

In het pre-digitale tijdperk, en in de tijd dat ik de grondtalen van de Bijbel nog niet machtig was, verzamelde ik Bijbels. Aan het einde van mijn tienerjaren, en de eerste jaren van mijn studie, verzamelde ik Bijbels in allerlei soorten, maten en vertalingen. Door de verschillende vertalingen met elkaar te vergelijken, hoopte ik meer vat te krijgen op de Bijbeltekst.

Door deze hobby ben ik niet alleen talloze vertalingen op het spoor gekomen, maar ook allerlei bijzondere uitgaven van de Bijbel. Zo is, op een goede dag, ook de 'Westerse Bijbel' in mijn collectie terecht gekomen. Ik heb deze 'Westerse Bijbel' vandaag voor jullie meegenomen. Dit is 'm.

Bijbel?! Bijbel?! – denken jullie misschien direct. Dat is toch geen Bijbel? Dat is eerder een brochure óver de Bijbel. Ja, het boekje is zwart, net als veel Bijbels. Maar daar is dan ook wel alles mee gezegd. Toch heet deze uitgave niet voor niets de ‘Westerse Bijbel’ en hij is niet voor niets dun. Daar treffen we nou juist het hart van de zaak en de boodschap die erachter zit.

Deze ‘Westerse Bijbel’ is namelijk weldegelijk een Bijbel, en hij bevat enkel Bijbeltekst. Maar deze Bijbeltekst is wél, zoals de ondertitel het al zegt, geknipt voor de 21e eeuwse consument. De uitgever wil ons aan het denken zetten.

Lezen en bestuderen wij daadwerkelijk *déze Bijbel* als heilig boek, als Woord van God? Is het niet zo, dat we vooral graag bepaalde delen van de Bijbel lezen? Dat wij de Bijbel en wat God ons te zeggen heeft, in de praktijk beperken tot die teksten waarin staat dat God liefde is, dat God vergeeft en dat het eeuwige leven je wacht? Is

‘onze’ Bijbel in de praktijk van ons geloof en het gebruik ervan in de kerk, niet daadwerkelijk zó dun?

Ik denk dat de uitgever van deze Bijbel weldegelijk een punt heeft.

2. Het ‘Onze Vader’ geknipt voor 21^e eeuwse consumenten

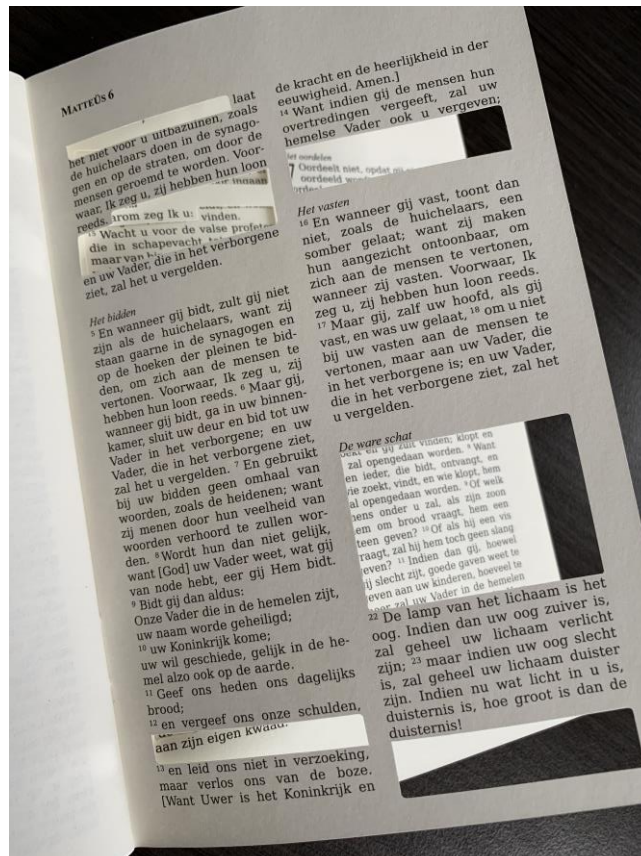
En daar blijft het niet bij. Deze ‘Westerse Bijbel’ doet er nog een schepje bovenop. De uitgever heeft de Bijbeltekst namelijk *letterlijk* geknipt, zodat ie aansluit bij de wensen van 21e eeuwse consumenten!

Laten we maar eens kijken naar het ‘Onze Vader’, naar Matteüs 6. Het Onze Vader maakt deel uit van de Bergrede. De Bergrede is één van de grootste toespraken van Jezus, waarin hij vertelt hoe het er in het Koninkrijk van God aan toegaat. Wat zijn de principes van Gods nieuwe wereld?

De Bergrede begint met de zaligsprekingen (zalig zijn zij die.. want zij zullen..). Daarna vertelt Jezus over de plek van het gebed in Gods Koninkrijk en geeft hij allerlei leefregels mee. Hij spreekt over je geen zorgen maken, niet oordelen. En tenslotte wijst hij op de smalle weg en de brede weg.

Deze Bergrede van Jezus is opgenomen in de ‘Westerse Bijbel’. Maar ook deze toespraak van Jezus is ‘geknipt’ voor onze 21^e eeuwse geloofscultuur, om ons zo te laten zien met welke bril wij de Bijbel vaak lezen. Lezen wij wel wat er staat, álles wat er staat? Lezen wij niet bewust, maar nog vaker *onbewust* over allerlei tekstgedeeltes heen, omdat ze ons niet zinnen of niet binnen ons idee van God passen?

Iets lager, vers 9, begint het 'Onze Vader'. 'Onze Vader die in de hemelen zijt...' Ik er heb er reeds 4x over gepreikt. Vandaag is **vers 12** aan de beurt: 'Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij...' Nee ja, jullie zien het al. Deze Westerse Bijbel legt de vinger direct bij de zere plek. 'Zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was.' Het is weggeknipt. Dat God óns vergeeft, dat is fijn. Dat is ook niet meer dan logisch. Toch? God is erin gespecialiseerd! Maar laten we er nou niet over beginnen dat wij daarin ook een roeping hebben...

Jezus denkt daar blijkbaar anders over. En blijkbaar vindt Hij het onderwerp dusdanig belangrijk, dat Hij er aan het slot van het Onze Vader, nog een paar extra verzen aan besteedt. In die verzen wijdt hij uit over de verhouding tussen Gods vergeving en wij die elkaar vergeven. Van alle bedes van het Onze Vader, is deze bede 'om vergeving zoals wij vergeven' de enige die door Jezus nader wordt toegelicht en uitgelegd. Zó belangrijk is het klaarblijkelijk.

In de verzen 14 en 15 staat:

(14) 'Want indien gij de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; (15) Maar indien gij de mensen niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven.'

Vers 15 – weggeknipt.

Vers 12b en vers 15 – de Westerse Bijbel heeft het bij het rechte eind – daar weten we ons vaak geen raad mee. Wist jij het überhaupt, dat dat er stond, zo scherp: 'Als je anderen niet vergeeft, zal jullie Vader jullie je mistappen evenmin vergeven'?

Vers 12b, ach daar kunnen we nog wel een mooie draai aan geven, als we willen.

Maar vers 15, dat past toch niet binnen ons plaatje van God en Gods vergeving? Zijn er werkelijk voorwaarden aan Zijn vergeving? Dat kan toch niet kloppen?

3. Vers 12b | Ben jij een mens van het Koninkrijk?

Laten we beide verzen maar eens apart bekijken en bestuderen. We beginnen bij vers 12b. ‘Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was.’

Zoals ik al zei, weten we vaak nog wel een mooie draai aan dit vers te geven. Dan denken we: ‘Als God je vergeeft, ja dan moet je ook zélf bereid zijn te vergeven. Dat lukt misschien niet altijd, maar je moet het op zijn minst proberen.’

Maar in vers 12b staat het er natuurlijk veel scherper. Er staat niet, dat als God je vergeeft, dat jij dán ook je broeder of zuster moet vergeven. Er staat eerder het omgekeerde. Het wordt in vers 12 verondersteld, het vormt het uitgangspunt van vers 12 dát wij elkaar vergeven. En daarom vragen we God om ons ook te vergeven! ‘Dat wij elkaar vergeven’ wordt hier bijna als een argument gebruikt, om God over te halen om ons te vergeven! Dat is nog eens vrijmoedig bidden!

Deze zinsconstructie en wijze van bidden zoals in vers 12, treffen we trouwens al eerder aan in het Onze Vader. In het Onze Vader wordt tweemaal een vergelijking gemaakt tussen de situatie in de hemel en op aarde. In de eerste helft van het Onze Vader, in de gebeden die God (en *zijn* naam, en *zijn* koninkrijk en *zijn* wil) betreffen, bidden we dat Gods wil op aarde gedaan mag worden *zoals* in de hemel reeds het geval is. In het tweede deel van het Onze Vader bidden we, dat God ons wil vergeven, *zoals* wij hier op aarde, onderling elkaar *reeds* vergeven hebben!

Het ‘Onze Vader’ is niet zomaar een gebed! Dat mag duidelijk zijn. Het is niet zomaar een gebed vóór of ván iedereen. Het is het gebed van de kerk, oorspronkelijk van de discipelen van Jezus. Het gebed is namelijk, zoals ik al aangaf, onderdeel van Bergrede. Dat is belangrijk om voor ogen te houden. In de Bergrede leert Jezus ons hoe het nieuwe leven eruit ziet, hoe het leven met Hém eruit ziet.

Deze gemeenschap van mensen rondom Jezus leeft volgens andere principes. Het zijn mensen die van Jezus geleerd hebben lief te hebben, tot en met hun vijanden aan toe. Het zijn mensen die hun andere wang toekeren, nadat ze geslagen zijn. Het zijn mensen die geleerd hebben te vergeven, omdat Jezus zijn bloed gaf tot vergeving van zonden. Het zijn mensen die het licht van de wereld zijn, die niet oordelen, die de smalle weg gaan.

Het is *die* gemeenschap, van mensen rondom Jezus, zijn leerlingen, zijn discipelen, die vrijmoedig bidt: 'Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven die ons iets schuldig zijn.' Als je een kind van God bent, als je Jezus kent, als je deel bent van Gods nieuwe wereld, dan hoef je niet te bidden: Vergeef mij God, opdat ik anderen zal leren vergeven. Dan bid je: Vergeef ons, zoals wij – als kinderen van u – elkaar vergeven.

Snapt u wat ik bedoel? Het 'Onze Vader' is niet het gebed van de ongelovige die zich bekeerd tot God. Het is gebed van de gelovige gemeenschap van mensen die zich rondom Jezus verzameld hebben en leven naar zijn principes. Het Onze Vader is het gebed van het Koninkrijk.

Voor een ieder van ons *persoonlijk*, roept dat vervolgens wel de scherpe vraag op:

Ben *jij* ook zo iemand, die behoort tot de gemeenschap van mensen rondom Jezus? Ben jij een mens van het Koninkrijk? Een mens vol van liefde, vol van vergeving?

Kan *jij* vrijmoedig bidden: 'Vergeef mij Vader, zoals ik de mensen in mijn leven vergeven heb?'

4. Vers 15 | What's the problem?

Ik zou graag willen geloven, dat er nu in al onze harten en gedachten een volmondig 'ja' klinkt. Maar ik kan er niet omheen dat het er in de praktijk van onze levens vaak anders aan toegaat. Dát maakt dat vers 15 zo vlijmscherp bij ons is binnenkomt. Want als wij werkelijk vanuit vergeving zouden leven, dán zou deze verzen 14 en 15 ook geen enkel probleem vormen.

Ik bedoel, qua tekst zijn deze verzen zo ingewikkeld niet. Jezus zet de zaken uiterst helder op een rijtje voor ons: Als jij bij Gods nieuwe gemeenschap hoort, als jij weet wat vergeving is, dan kun je er zeker van zijn aan het einde van je leven dat je hemelse Vader jou zal vergeven. Hij zal je nodigen: 'Ga binnen in het Koninkrijk dat al sinds de grondvesting van de wereld voor jullie bestemd is.' Maar als je niet weet van vergeving, niet behoort bij de schare mensen rondom Jezus, dan zullen er andere woorden klinken en zul je Gods vergeving niet ontvangen. (Vers 15). Oftewel: Hoor je bij het Koninkrijk van God, dan hoor je bij het Koninkrijk van God. Maar wil je er nu niet bij horen, dan straks ook niet.

Wat deze verzen ons heel duidelijk voor ogen tekenen, is dit: dat wij elkáár vergeven en dat God óns vergeeft, dat zijn twee kanten van één en dezelfde medaille.

Vergeving vormt de grondwet van het Koninkrijk van God. Het maakt niet uit of dat vergeving van je naaste betekent, of dat de vergeving van God komt. Het gaat om één en hetzelfde grondprincipe, dat het Koninkrijk van God kenmerkt.

5. Het einddoel voor ogen houden

Wat mij altijd helpt, is om het einddoel voor ogen te houden.

Als we het Onze Vader bidden, bidden we om de komst van het Koninkrijk van God, op aarde zoals in de hemel. We bidden erom, dat de hele aarde vol van Gods heerlijkheid zal zijn. Dat er vrede zal zijn.

Maar hoe kan dat?! Hoe kan er ooit wereldwijde vrede zijn, als wij elkaar niet kunnen uitstaan? Het grootste probleem van Gods komende rijk is niet of God ons wil vergeven. Het grootste issue is of *wij* het ooit zullen leren elkaar te vergeven. Nu, Jezus leert ons hier in Matteüs 6, dat daar geen ontkomen aan is.

Ik heb weleens het idee, dat veel mensen juist denken dat ze er wél aan kunnen ontkomen. Ze laten hun ruzie en onmin voor wat het is, en denken dan: ‘Ach, na onze dood doet dat er toch niet meer toe. Dan lost God het allemaal wel miraculeus op.’

Wat had u gedacht? ‘Als ik sterf, dan hoop ik dat God mij vergeving schenkt en ik het nieuwe leven beërf. En mijn dochter, die ik al jaren niet heb gezien – praat me er niet van, wat daar allemaal is gezegd en gebeurd! – tja, God zal haar vast ook wel vergeven. En dan, na ja, dan gaan we gewoon ieder in een uithoek van het Nieuw Jeruzalem wonen. Zij in het oostelijke deel, ik kies wel een wijk in het westen. Met zoveel mensen op die nieuwe aarde, hoeven we elkaar toch niet tegen te komen? En als het anders loopt, kan ik nog altijd een hoge schutting – of wat zeg ik: een gouden muurtje – rondom mijn tuin bouwen.’

Maar het Koninkrijk van God bestaat niet uit individuen met gouden muurtjes om zich heen, die ieder voor zichzelf een fijne relatie met God onderhouden. Nee! In het Koninkrijk van God worden muren afgebroken en ruzies beslecht. Of zoals de Psalmist het zegt: Met mijn God klim ik over muren heen! (Psalm 18:30) Het Koninkrijk van God bestaat in zijn diepste kern uit het leven in gemeenschap met God *én met elkaar*. Dat wij vergeven wie ons iets schuldig is – er is geen ontkomen aan.

6. Eens een dief...

Dat klinkt overigens een stuk onheilspellender dan het. ‘Er is geen ontkomen aan.’ Nee, gelukkig niet. Laten we alsjeblieft niet vergeten dat ‘vergeving’ de grootste en

rijkste schat is die ons in het christelijk geloof geboden wordt. Jezus maakt het tot de kern van zijn boodschap: 'Dit is mijn bloed, vergoten tot vergeving van zonden.'

Vergeving betekent dat je als mens *niet* vastzit aan je daden, aan je fouten, aan je mislukkingen. Je daden doen ertoe in het geloof. Zeker. Maar het principe van vergeving heeft oog voor de mens die achter de daden schuilgaat. Je valt er niet mee samen. Als mens ben je méér dan de fouten die je hebt gemaakt. Vergeving brengt de mens achter de fouten weer in beeld.

In Nederland zeggen we weleens 'eens een dief, altijd een dief'. Dan valt een mens dus wél samen met zijn daden. Als je er zó in staat, dan valt er eigenlijk ook niets te vergeven. Ja, iemand kan wel sorry zeggen en jij kan dat excuus accepteren. Maar de keer daarop dat je hem of haar ziet, hou je toch je hand stevig op je knip.

Wij hadden vroeger zo iemand binnen de vriendengroep. Zij had ooit geld dat op tafel lag in haar zak gestoken, tijdens een verjaardag. Het was allemaal zogenaamd uitgepraat. Zand erover. Maar altijd als zij langskwam werd er gezegd: 'Pas op, niets van waarde laten liggen hoor, want je bent het gegarandeerd kwijt.' Ze bleef altijd 'de dief'. Het was nooit meer onze vriendin, die gewoon als zichzelf, als Rianne, kwam binnenlopen.

Wat zie je als iemand de ruimte binnenloopt? Zie je zijn fouten – de dief, de roddeltante, die pester, diegene die dit of dat heeft gezegd tegen me, of zie je je medemens, je zus, je schoonzoon, je moeder, je...?

7. Vergeven is liefhebben

In het christelijk geloof gaat het namelijk anders. Daar bestaat de mogelijkheid, sterker nog: de roeping, tot vergeving. Herinnert u zich de Nieuwjaars preek nog, over God die onze schuld vergeeft door onze zonden ver weg in de diepten van de

zee te werpen? En Psalm 103 zegt dat God onze zonden van ons verwijderd, zo ver als het oosten van het westen is (vers 12).

Zo is het als wij iemand vergeven. We creëren een zo groot mogelijke afstand tussen de persoon die het betreft en de fouten die hij of zij gemaakt heeft. We trekken de fouten die iemands persoonszijn bedekken van hem of haar af, zodat de mens achter de fouten weer tevoorschijn komt. Dat is het wonder van vergeving: Niet langer komt dat nare mens, die zulke oneigenlijke dingen over je heeft gezegd, of die wat dan ook gedaan heeft, de ruimte binnen. Nee, het wonder van vergeving is, dat je in alle oprechtheid kunt je zeggen: Hé zus, gezellig dat je er bent.

Vergeving heeft oog voor de mens achter de fouten, die kostbare mens, die het altijd maar weer waard is – al zou het zeven maal op één dag nodig zijn (Lucas 17) – om vergeven te worden.

Vergeven is ten diepste liefhebben.

Zo gaan wij als mensen van Jezus Christus met elkaar om.

Zo gaat God met jou om.

8. Gedicht

Laat me eindigen met een soort van ‘gedicht’ over het ‘Onze vader’. Een nadenkertje, zou je het ook kunnen noemen. Het werd me na de vorige preek over het Onze Vader door een gemeentelid toegestuurd.

Zeg niet ‘Onze’
als je slechts aan jezelf denkt.
Zeg niet ‘Vader’
als je geen kind kunt zijn.
Zeg niet ‘in de hemelen’

als enkel aardse zaken je interesseren.
Zeg niet 'Uw Naam worde geheiligd'
als je voortdurend je eigen eer zoekt.
Zeg niet 'Uw rijk kome'
als je autonomie je heilig is.
Zeg niet 'Uw wil geschiede'
als je geen tegenslag wil dragen.
Bid niet voor het brood van vandaag,
als je je niet inzet voor wie honger hebben.
Bid niet om vergeving van schulden,
als je in wrok leeft met familie of bureu.
Bid niet voor een leven zonder verzoeken,
als je voortdurend met het kwaad omgaat.
Bid niet voor een leven zonder kwaad,
als je niet op zoek bent naar het goede.
Zeg niet 'amen',
tenzij je eerlijk zeggen kunt:
'Koste wat het kost, dit is mijn gebed.'